

Antibiotika til kalve og ungdyr skaber dilemmaer hos dyrlæger

SIDE 2

NYE REGLER for gold- og yverbehandlinger

SIDE 3

Proteintypen vigtig for mælkeerstatninger

SIDE 4

STORT studie skaber banebrydende ny viden om bakterierne i malkekøers yver

Danske forskere har kortlagt yverbakterierne i 88 besætninger og fandt ikke det, de havde ventet. Deres fund sætter spørgsmålstegn ved den klassiske forståelse af yverbetændelse og åbner for nye behandlingsstrategier.

"Jeg må indrømme, at jeg blev helt rundt på gulvet, da jeg så de første data begynde at komme ind".

Sådan fortæller forsker Lærke Boye Astrup, DTU, der står i spidsen for de mikrobiologiske undersøgelser i et stort studie af bakterierne i yveret hos køer med subklinisk yverbetændelse – dvs. køer med forhøjet celletal uden symptomer på sygdom. Undersøgelsen omfatter bakterierne i ca. 10.000 mælkeprøver, der er udtaget i 88 danske besætninger.

"Vi havde forventet at finde de samme typer bakterier i mælkeprøverne fra dyr med subklinisk yverbetændelse som dem, vi normalt finder i yverbetændelser – bare i lavere mængder. Men det var ikke det, vi fandt," forklarer Lærke Boye Astrup.

I stedet fandt forskerne primært stafylokokker og corynebakterier og stort set ikke de sædvanlige yverbetændelsesbakterier som fx E. coli, Streptokokkus uberis og Stafylokokkus aureus. Nyere internationale studier bekræfter ifølge Lærke Boye Astrup det samme billede som de danske data.

"Data ser bare helt anderledes ud, end det man forventede for kun få år siden, når vi anvender moderne analyseteknologier og ser på et stort antal dyr, som ikke er udvalgt for specifikke lidelser," forklarer hun.

Måske beskyttende bakterier

At de subkliniske dyr har ét sæt bakterier, og de syge dyr har et andet, rejser ifølge forskeren en masse spørgsmål om, hvordan yverbetændelse opstår og udvikler sig:

"Måske har yveret nogle bakterier, der holder det sundt, mens et yver, der kommer ud af balance, er i større risiko for at udvikle infektion med de klassiske yverbetændelsesbakterier. Derfor kan der være bakterier, hvor vi gør større skade ved at behandle dem, end ved at lade være," forklarer Lærke Boye Astrup.

Under alle omstændigheder skal vi ifølge forskeren være mere nuancerede i forhold til at betragte en bakterie som skadelig i yveret og i forhold til, hvad der skal behandles.

Skift i management i stedet for behandling

Men hvad er det, der sker, når det høje celletal udvikler sig til yverbetændelse? Hvornår sker skiftet fra en slags bakterier til en anden?

"Vi har ikke bevist, hvad der sker, når koen bliver syg. Men vores tanke er, at vi måske skal regulere på forebyggende management, frem for at vente til koen er syg og så behandle" fortæller Lærke Boye Astrup.

At afklare mulighederne for dette bliver netop næste skridt i undersøgelsen. I de 88 besætninger blev der nemlig også foretaget en spørgeundersøgelse om landmandens managementrutiner.

"Nu går vi i gang med at koble bakteriefund med managementfaktorer og ser, om vi kan finde en kombination, som giver henholdsvis høj eller lav risiko for problemer med celletal og yverbetændelser," forklarer Lærke Boye Astrup.

Og det vil ifølge forskeren kunne bane vej for helt nye anbefalinger til både management og behandling.

"Vi er på vej mod en meget mere nuanceret forståelse af hvilke bakterier, der skal behandles hvornår, og hvornår det er management, vi skal skrue på. Vores mål er, at vi på sigt kan lave helt skræddersyede strategier for den enkelte besætning," slutter hun.

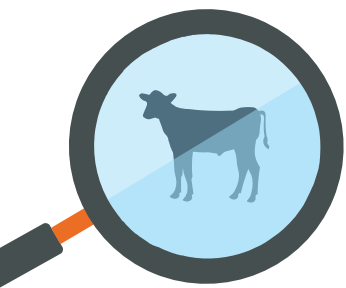
Undersøgelsen foretages af Dansk Yversundhedscenter, som er et samarbejde mellem SEGES, DTU, Københavns Universitet og en række internationale forskere.

Læs en mere uddybende version af artiklen på Landbrugsinfo.dk

/KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES.DK

SUNDHED OG VELFÆRD
– en del af L&F Kvægs strategi 2023

UNDERSØGELSE:

Antibiotika til kalve og ungdyr skaber dilemmaer hos dyrlæger

Kvægdrylæger føler sig ofte nødsaget til at udlevere antibiotika til kalve – også selvom de må gå på kompromis med deres faglighed. Det viser en undersøgelse blandt knap 40 praktiserende dyrlæger.

Forbruget af antibiotika i husdyrproduktionen har myndighedernes opmærksomhed. Forbruget til køer har været faldende i en årrække, men på kalveområdet er udviklingen desværre gået den forkerte vej. Derfor har SEGES spurgt samtlige kvægdrylæger om deres holdning til og erfaring med antibiotika til kalve og ungdyr. Knap 40 dyrlæger har gennemført hele besvarelsen.

Mange oplever dilemmaer

Hele 60 pct. af dyrlægerne i undersøgelsen angiver, at de indimellem udleverer eller ordinerer antibiotika til behandling af diarré i situationer, hvor de ikke mener, at antibiotikabehandling er den rigtige løsning.

Nogle af årsagerne til, at normal praksis afviges, er massive problemer med hygiejne, pladsmangel, manglende evne og vilje hos landmanden, manglende tro på at problemerne kan løses på anden måde og opgiveness i forhold til kommunikationen med landmanden.

Flere angiver dog også behandling som en mulighed for at skabe lidt 'luft', som forhåbentlig kan give overskud til at iværksætte eller forbedre forebyggende tiltag. Gamle vaner og forventnin-

ger fra landmandens side kan også være afgørende for valget.

Omkring 40 pct. af de deltagende dyrlæger oplever indimellem pres fra landmænd for at få antibiotika til behandling.

Besvarelsene mere end antyder, at dette er et felt, hvor mange oplever dilemmaer mellem idealer, faglighed og praktiske udfordringer.

Forskel i dyrlægers tilgang

Undersøgelsen indikerer, at der hos 30-50 pct. af de mælkeleverende besætninger er behov for at anvende antibiotika til håndtering af diarrésygdomme enten periodevis eller mere vedvarende.

Godt halvdelen af dyrlægerne mener, at behandling med antibiotika er nødvendigt i mindre end 25 pct. af de tilfælde, hvor der optræder diarrésygdomme i en besætning. I den anden ende af skalaen mener 14 pct. af dyrlægerne i undersøgelsen, at behandling er nødvendig i over halvdelen af tilfældene.

Der er naturligvis forskel på typen af diarré mellem forskellige besætninger. Der er ganske sikkert også stor forskel på, hvor gode landmænd og kalvepassere er til at opdage diarréen og

iværksætte støttebehandling, og hvor tærsklen for tilkald af dyrlæge ligger. Men måske afspejler forskellene også i et vist omfang, at dyrlægers tilgang til løsning af problemerne er forskellige.

Flere årsager til antibiotikabehandling

Dyrlægerne oplever normalt ikke specifikke smitstoffer som den egentlige årsag til problemer. Som de vigtigste årsager til, at antibiotikabehandling er nødvendig, angives i prioriteret rækkefølge:

- Mangelfuld råmælkstildeling
- Dårlig hygiejne
- Manglende prioritering af kalvepasningen
- Manglende viden hos kalvepassere
- Dårlige opstaldningsforhold.

Omkring 60 pct. af dyrlægerne angiver, at manglende viden blandt kalvepassere er et udbredt problem. Omkring en tredjedel af deltagerne i undersøgelsen angiver, at de gennemfører staldskoler eller anden målrettet uddannelse af kalvepassere.

Effektiv forebyggelse en udfordring

En stor del af dyrlægerne oplever vanskeligheder med at få landmænd til gennemføre præventive tiltag for at forebygge diarré. Samtidig hersker der blandt en del dyrlæger frustration over, at det kan være vanskeligt at løse problemerne via forebyggelse.

Manglende tro på, at problemerne kan løses uden antibiotika, kan måske virke demotiverende, så man som dyrlæge vælger 'den lette løsning'. Flere af deltagerne lægger dog vægt på, at smertebehandling og væske ofte kan reducere behovet for antibiotika væsentligt i de situationer, hvor diarrésymptomer optræder.

Forslag til mindre antibiotika til kalve

Deltagerne i undersøgelsen kommer med en række forslag til, hvordan behovet for anvendelse af antibiotika kan minimeres:

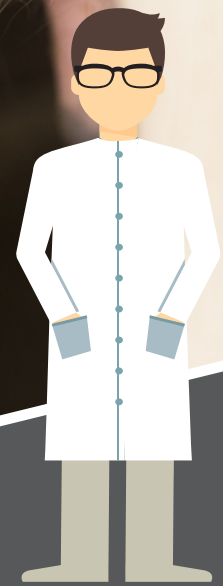
- Skab og oprethold fokus på kalvene
- Uddan personale
- Sæt mere fokus på kælvnings- og kalvefaciliteter og etablering af egnede vaskepladser
- Brug laboratoriediagnostik
- Lad NSAID's og elektrolytter være førstevalg ved behandling af diarré
- Behandl udelukkende kalve med temperatur over 39,3 °C med antibiotika.

60 pct. af dyrlægerne i undersøgelsen angiver, at de indimellem udleverer antibiotika til behandling af diarré, selv om de ikke mener, at antibiotikabehandling er den rigtige løsning. Foto: SEGES.

/HENRIK LÆSSØE MARTIN, HLM@SEGES.DK

NYE REGLER FOR GOLD- OG YVERBEHANDLINGER

Fremover skal der tages mælkeprøve af alle yverbetændelser, der behandles med antibiotika. Ved brug af bredspektret antibiotika skal der foreligge resistensundersøgelse. Krav om mælkeprøver ved goldning lempes.

1. juni trådte en ny bekendtgørelse i kraft om dyrlægers anvendelse af lægemidler til dyr. Blandt de ændringer, der får betydning for mælkeproducenter, er reglerne for behandling med antibiotika i forbindelse med goldning og behandling af yverbetændelse.

Målet med ændringerne er at styrke det faglige grundlag for anvendelsen af antibiotika, hvilket forhåbentlig vil være med til at nedbringe forbruget til voksent kvæg.

Konkret lempes kravet til diagnostik i forbindelse med goldning, mens kravet til diagnostik øges i forbindelse med akut klinisk yverbetændelse hos malkende køer.

Tre væsentlige ændringer

Der indføres tre væsentlige ændringer:

1. Køer, som har haft over 200.000 i celletal på to ydelseskontroller inden for de sidste 4 måneder før goldning, kan goldbehandles med antibiotika, uden at der udtages mælkeprøver. Køer, der ikke opfylder disse kriterier, kan goldes efter de nuværende regler, dvs. med en positiv PCR / dyrkning før goldning.

2. Køer med klinisk yverbetændelse, der behandles med antibiotika, skal inden behandling have udtaget en mælkeprøve. Prøven skal afleveres til en dyrlæge senest 7 dage efter, at behandlingen er påbegyndt. Dyrlægen skal derefter senest 7 dage efter modtagelse af prøven registrere analysevar i Kvægdatabasen. De tilfælde, som man vælger at behandle med smertestillende midler, skal der ikke udtages en prøve af. Det kan dog være fagligt fornuftigt at udtage på udvalgte tilfælde.

3. Ved behandling af yverbetændelser med bredspektret antibiotika i besætningen skal der forinden foreligge resistensundersøgelser af mælkeprøver, for at dyrlægen kan lave en besætningsdiagnose. Der skal foreligge mindst fem tilfælde af yverbetændelse med samme behandlingskrævende bakterie hos fem forskellige køer i løbet af de seneste seks måneder, som viser resistens over for simple penicilliner.

L&F Kvæg og Dyrlægeforeningen bakker op

Ændringerne falder godt i tråd med L&F Kvægs strategi om ansvarligt og reduceret forbrug af antibiotika og bakkes da også op af sektordirektør Ida Storm:

"Hovedformålet med de lovmæssige ændringer er at sikre en større faglighed i dyrlægers og landmænds anvendelse af antibiotika og dermed bidrage til et reduceret forbrug, uden at det går ud over sundhed eller velfærd for køerne. Og det kan vi som erhverv kun bakke op om," lyder det fra Ida Storm.

Direktøren ærgrer sig dog over, at ændringen indføres med så kort varsel.

"I L&F's høringsvar til Fødevarestyrelsen lagde vi vægt på behovet for en indfasningsperiode. Det er desværre ikke blevet efterkommet," forklarer Ida Storm.

Den Danske Dyrlægeforening er godt tilfreds med ændringerne:

"Det er fagligt helt rigtigt, at vi nu får flyttet mælkeprøverne fra goldbehandlinger til behandlingskrævende yverbetændelser," lyder det fra Helle Slot, formand for Dyrlægeforeningens Faggruppe Kvæg.

"Ændringen giver et fagligt løft i vores behandlinger og vil være en fordel for yversundheden i besætningerne," slår Helle Slot fast.

/MICHAEL FARRÉ, MIFA@SEGES, KIRSTEN MARSTAL, KFM@SEGES

Nyt krav ved aflivning af slagtedyr på bedriften

Tidligere på året kom der nye regler for at få aflivet slagtedyr på bedriften. I maj måned er der kommet yderligere et krav om, at dyrlægen skal overvære aflivning og afblødning – ikke kun ved nødslagtning, men også ved slagtning af 'vilde' dyr på bedriften.

Det vil i en del tilfælde kræve, at tre personer er til stede ved aflivningen: Landmanden, slagteren og dyrlægen. Derfor er det vigtigt at have en fast aftale

for, hvornår syn af dyret samt aflivningen skal foregå for at undgå spildtid og unødigt timebetaling.

Læs mere i artiklen *Regler når du skal have slagtedyr aflivet på kvægbedriften* på Landbrugsinfo.dk.

/PETER RAUNDAL, PRA@SEGES.DK

Proteintypen er vigtig for mælkeerstatninger

Proteinet i mælkeerstatning består af enten mælkeproteiner eller plante-baserede proteiner, og proteintypen har stor betydning for kvaliteten.

Hvor kommer proteinet i din mælkeerstatning fra? Protein i mælkeerstatning kan opdeles i mælkeproteiner og proteiner af anden oprindelse, som typisk kommer fra planter. Det er vigtigt at vælge den rigtige protein, og her kan du læse om de to typer:

Mælkeproteiner

Mælkeproteiner i mælkeerstatning består af to hovedtyper: Kasein (skummetmælkspulver) og valleprotein. Kalvene udnytter både kasein og valleproteiner rigtig godt. Ofte måles fordøjeligheden af begge typer til 90-97 pct.

Fodringsmæssigt kan der ses en forskel på de to typer. Kasein giver en længerevarende mæthedsfornemmelse på grund af dannelse af koagel i løben. Valleprotein optages hurtigere og giver ofte en øget optagelse af fx kraftfoder mellem mælkefodringstiderne. Det er også en af årsager til, at mange oplever, det er nemmere at fravænne kalve, der fodres med vallebaserede mælkeerstatninger.

Proteiner fra planter

Proteiner, der ikke stammer fra mælk, vil oftest være hvedeprotein eller sojaprotein i mælkeerstatninger i EU. Fordelen ved disse er, at de er billigere end mælkeproteiner. Ulempen er, at kalvene udnytter dem dårligere.

Selv et lavt indhold kan have stor betydning for fordøjeligheden af proteindelen. Hvis en mælkeerstatning med 22 pct. råprotein indeholder 5 pct. hvedegluten, som indeholder 75 pct. råprotein, vil hvedegluten udgøre 17 pct. af al proteinet.

Derfor er mælkeerstatninger, som indeholder proteiner fra andre kilder end mælk, generelt ikke lige så gode som mælkeerstatninger, der kun indeholder mælkeproteiner. Det er især kalve yngre end 3-4 uger, der har problemer med at nedbryde disse proteintyper. Ønsker man en meget høj fordøjelighed, skal hvedegluten altså ikke indgå i en mælkeerstatning til kalve under 3-4 uger.

Udover proteintypen er proteinprocenten naturligvis også vigtig for mælkeerstatningen. De fleste danske mælkeerstatninger har et proteinniveau på 22-24 pct., hvilket er optimalt. Er det lavere, bør erstatningen først anvendes til kalve over 3-4 uger, da tilvæksten ellers bliver for lav.

Læs mere på Landbrugsinfo.dk i artiklen *Hvad karakteriserer god mælkeerstatning i forhold til proteindelen og proteintyper.*

/ TRINE FREDSLUND MATTHIESEN, GRÅSTEN KVÆGPRAKSIS, TERESE MYHLENDORPH-JARLTOFT, SAGRO, DLBR SLAGTEKALVE OG AARHUS UNIVERSITET, HENRIK LÆSSØE MARTIN, SEGES, MOGENS VESTERGAARD, AARHUS UNIVERSITET OG SEGES

Udover det, der stammer fra komælk, indgår der ikke proteiner fra hverken pattedyr eller fisk i mælkeerstatninger, der sælges i EU. Foto: SEGES

Gode råd til fodring med mælkeerstatning

- Anvend blandinger med høj andel af mælkeprotein enten fra skummetmælk eller valle
- Brug ikke mælkeerstatning med vegetabiliske proteinkilder til kalve under 3-4 uger
- Følg den anbefalede blandevejledning
- Ram den anbefalede koncentration. Er koncentrationen for høj, kan blandingen være væskedrivende og give irritation af tarmslimhinde og evt. diarré
- Udfodr ved en temperatur på 38-40 °C. Temperaturen er vigtig, for at bollerenden lukker ordentligt, så mælken ledes uden om vommen og direkte i løben
- Er du i tvivl, så spørg din leverandør, din kalverådgiver eller forfatterne af denne artikel.

Brug DMS på mobilen med SmartKoen

Vidste du, at du med adgang til DMS automatisk har mulighed for at bruge SmartKoen på mobilen? Hvis ikke, er det bare om at komme i gang.

Med SmartKoen på mobilen kan du klare registreringerne, mens du er i stalden. Du kan også slå informationer op om den enkelte ko med det samme. Du slipper altså for at huske det hele på vejen tilbage til din pc.

Det er let og hurtigt at komme i gang med SmartKoen. Du taster blot smartkoen.dk i browse-

ren på din smartphone og logger ind med dit Agro-ID, ligesom du gør i DMS.

Opret evt. et bogmærke, så du let kan finde SmartKoen igen. Du kan også se videoen Sådan registrerer du behandlinger med SmartKoen på www.seges.tv, hvis du vil vide mere.

KIRSTINE SVENNINGSEN, KISV@SEGES.DK